

Bouwsteen ten behoeve van het Strategisch Plan Natura 2000

Soorten van de Vogelrichtlijn¹ voor zover betrokken bij de instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebieden

A026 Kleine Zilverreiger² *Egretta garzetta*, broedvogel **DEFINITIEF (4 november 2022)**

Deze bouwsteen richt zich op de Kleine Zilverreiger in de hoedanigheid van broedvogel. De Kleine Zilverreiger is een broedvogel van ondiepe zoetwatermoerassen en is in Nederland voornamelijk te vinden in het zuidwestelijke Deltagebied en soms op de Waddeneilanden. De soort broedt meestal in kolonies, vaak samen met andere koloniebroeders als Lepelaars en/of Blauwe Reigers. Het dieet bestaat uit kleine vissen, insectenlarven, slakken en garnalen. In de winter trekt een deel van de Nederlandse broedvogels weg naar Zuidwest-Europa en de Atlantische kusten noordelijk tot Zuid-Engeland, terwijl een ander deel in eigen land overwintert. In koude winters kan er grote sterfte optreden onder deze overwinterende vogels. In Nederland broedt ongeveer 0,1% van de Europese populatie.

I. Samenvatting

Landelijk doel³

Vigerend landelijk doel (zie doelendocument, ministerie van LNV 2006)	Geen doel
Voorstel nieuw landelijk doel voor 2030/2050 <i>Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie van ten minste 65 paren, waarmee een Gunstige Staat van Instandhouding wordt behouden.</i>	65 paren
Gunstige Referentiewaarde Populatie <i>Omvang populatie behorende bij de toestand waarin een populatie in ons land in een ecologisch 'gezonde' situatie verkeert (zie Vogel et al. 2021).</i>	65 paren
Huidige populatieomvang <i>Aantal broedparen in de periode 2015-2020.</i>	65 paren

Voorstel voor regionale opgave

Het huidige aantal broedparen per regio (provincies en rijkswateren) en de regionale opgaves voor 2030 en 2050 zijn in tabel 1 weergegeven. Voor de provincies is dit exclusief het aandeel rijkswateren. In deze bouwsteen zijn de rijkswateren gedefinieerd als het voortouwgebied⁴ van Rijkswaterstaat (RWS). Omdat er voor de Kleine Zilverreiger als broedvogel geen aanvullende landelijke opgave is, is er ook geen aanvullende regionale opgave. In beginsel kan dan worden gestuurd op behoud, waarvoor informatie over de actuele regionale aantallen houvast biedt. Meer dan de helft van de Nederlandse Kleine Zilverreigers broedt momenteel binnen de rijkswateren, met name in Natura 2000-gebied Waddenzee in kwelders op de Waddeneilanden (vaak tussen de Lepelaars) en de zuidwestelijke Delta. Buiten de rijkswateren zijn met name Zeeland en Zuid-Holland belangrijke provincies. Wegens sterke jaarlijkse aantalschommelingen, deels afhankelijk van de weersomstandigheden in de winter, is de trend per regio niet met voldoende zekerheid te bepalen.

¹Richtlijn 2009/147/EG van het Europees Parlement en de Raad van 30 november 2009 inzake het behoud van de vogelstand (PB 2010, L 20), zoals laatstelijk gewijzigd bij verordening (EU) nr. 2019/1010 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 (PB 2019, L 170).

²Genoemd in Bijlage I van de Vogelrichtlijn. Voor Natura 2000-gebieden relevant als broedvogel en niet-broedvogel.

³Het vigerend landelijk doel is niet zonder meer te vergelijken met het voorgestelde nieuwe landelijke doel. Bij het voorgestelde nieuwe landelijke doel is gebruik gemaakt van sinds 2006 beschikbaar gekomen nieuwe gegevens en informatie, correcties en voortschrijdend inzicht m.b.t. de in Nederland aanwezige vogelpopulaties (zie ook van Kleunen et al. 2017). Daarnaast zijn er verschillen in de systematiek om landelijke doelen te bepalen (ministerie van LNV 2006, Vogel et al. 2021).

⁴Natura 2000-gebied waar RWS of een provincie voortouwnemer is. De rol van voortouwnemer is vooral die van eerst verantwoordelijke bij het opstellen van het beheerplan.

Tabel 1. Voorstel voor opgave (aantal paren) per regio (rijkswateren en provincies exclusief aandeel rijkswateren) van de populatie van de Kleine Zilverreiger als broedvogel voor 2030 en 2050. De rijkswateren zijn gedefinieerd als het voortouwgebied van RWS. Tevens weergegeven zijn de huidige populatieomvang, het procentueel aandeel in de Nederlandse broedpopulatie en de korte termijntrend. De trend heeft betrekking op de provincies inclusief de rijkswateren. De verdeling van het huidige aantal paren over de regio's is als vertrekpunt gehanteerd voor de regionale opgaves. n.b. = niet bepaald, ? = onvoldoende gegevens beschikbaar voor trendanalyse.

Regio	Huidige populatie (2015-2020)	Landelijk aandeel regio (2015-2020)	Trend (2009-2020)	Voorstel regionale opgave 2030/2050
rijkswateren	37	58%	n.b.	37
Zeeland	12	19%	?	12
Zuid-Holland	8	12%	?	8
Flevoland	3	4%	?	3
Friesland	2	3%	?	2
Groningen	1	1%	?	1
Noord-Brabant	1	1%	?	1
Noord-Holland	1	1%	?	1
Landelijk	65	100%	stabiel	65

Prioritering

De Kleine Zilverreiger bevindt zich als broedvogel in een gunstige Staat van Instandhouding en er zijn voor zover bekend geen belangrijke potentiële conflicten met landelijke doelen of gebiedsdoelen met habitattypen en/of andere soorten. Er is daarmee geen aanleiding om via prioritering in enige vorm bij te sturen.

II. Inhoudelijke onderbouwing van de bouwsteen

1. Staat van Instandhouding (SvI)

De huidige SvI van de Kleine Zilverreiger als broedvogel wordt als ‘gunstig’ beoordeeld:

Verspreidingsgebied	gunstig
Populatie	gunstig
Leefgebied	gunstig
Toekomstperspectief	gunstig
Staat van Instandhouding	gunstig

Het verspreidingsgebied van de soort in Nederland is sinds de vestiging in 1994 sterk toegenomen. De populatieaantallen zijn momenteel gelijk aan de Gunstige Referentiewaarde (GRW) en tonen op de lange termijn een sterk toenemende trend. Omdat de Kleine Zilverreiger een nieuwkomer is als broedvogel is als GRW voor de populatie de gemiddelde populatieomvang van de laatste zes jaar aangehouden (zie uitleg box 1, tabel 2, figuur 1). Het leefgebied is in staat om een populatie gelijk aan de Gunstige Referentiewaarde in stand te houden. De stabiele trend op de korte termijn (laatste 12 jaar) in combinatie met de afwezigheid van belangrijke knelpunten leiden ertoe dat het toekomstperspectief ‘gunstig’ is.

In het doelendocument (ministerie van LNV 2006) was er nog geen landelijk doel en geen SvI voor de Kleine Zilverreiger als broedvogel bepaald omdat de soort destijds een nieuwkomer was, en nog niet duidelijk was of gesproken kon worden van een bestendige populatie.

Box 1. Generieke uitleg referentiewaarde

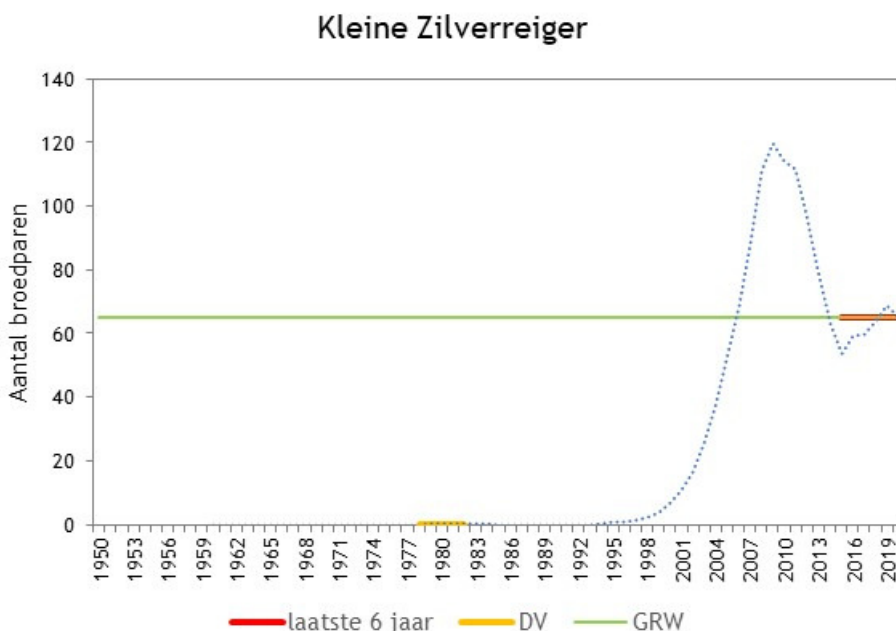
De populatietrend is in belangrijke mate sturend bij het vaststellen van de SvI. Daarnaast dient aan een Gunstige Referentiewaarde te worden getoetst:

- De *Gunstige Referentiewaarde* (GRW) (ofwel *Favourable Reference Value* -FRV-) schetst de gezonde ecologische toestand van de soort. Daarbij geldt als beginsel de situatie rond 1980. Dat is het niveau van de populatie ten tijde van de inwerkingtreding van de Vogelrichtlijn in 1980, de *Directive Value* (DV). Een afname na inwerkingtreding strookt niet met de bedoeling van de Vogelrichtlijn.
- Indien de situatie rond 1980 aantoonbaar niet gunstig was (bijvoorbeeld na een grote afname of als de soort daarna een herstel liet zien), dan wordt gekeken naar een *Ecologische Gunstige Referentie* (EGR). In een groot aantal gevallen zijn dat voor broedvogels de jaren vijftig zoals ook vastgesteld als referentie voor de Rode Lijst. In andere gevallen (bijvoorbeeld na een herstel) kan dit echter ook ná 1980 zijn.
- In het geval de EGR op 1950 wordt gesteld dan wordt de GRW bepaald op 90% van de toenmalige populatiestand, waarmee o.a. rekening wordt gehouden met natuurlijke fluctuaties rond deze stand; doorgaans is pas bij een afname van meer dan 10% over een lange-termijn (30 jaar) sprake van een significante afname.
- Bij onomkeerbare omstandigheden, kan de GRW naar beneden worden bijgesteld. Daarvan is bijvoorbeeld sprake bij soorten van boerenland; sinds 1960 is hier sprake van 16% afname door bebouwing.
- In sommige gevallen zijn zowel de EGR als de DV niet goed bruikbaar, bijvoorbeeld als de EGR niet kan worden bepaald, omdat er geen stabiele gunstige periode te definiëren is, omdat de populatie zich rond 1980 in een dalperiode bevond, of omdat een soort zich recent gevestigd heeft. Dan wordt teruggevallen op een duurzaamheidsnorm (alleen broedvogels) of het gemiddelde over de laatste zes jaar (nieuwe soorten). De duurzaamheidsnorm is een waarde waaronder de soort niet meer duurzaam in Nederland kan voortbestaan.

Voor een nadere uitleg wordt verwezen naar Vogel *et al.* (2021).

Tabel 2. Informatie over de populatieomvang- en ontwikkelingen die betrokken is bij de beoordeling van de Staat van Instandhouding (SvI).

Aspecten kerngetallen SvI	Periode	Conclusie/output
Huidige populatieomvang	2015-2020	65 (50-85) paren
Beoordeling korte termijntrend	2009-2020	stabiel
Beoordeling lange termijntrend	1990-2020	sterke toename (17% per jaar)
Gunstige Referentiewaarde Populatie	2015-2020	65 paren

Figuur 1. Overzicht van de waarden waarmee de ‘Gunstige Referentiewaarde (GRW)’ voor de populatie van de Kleine Zilverreiger als broedvogel is bepaald. Weergegeven zijn de Ecologisch Gunstige Referentietoestand (groen, EGR), de periode rond 1980, bij de inwerkingtreding van de Vogelrichtlijn (geel, DV = Directive Value), de huidige populatieomvang (rood) en de GRW (lichtgroen). De blauwe stippellijn geeft de aantalsontwikkeling (aantal broedparen) weer van 1950-2020. Voor een verdere toelichting over de methodiek wordt verwezen naar Vogel et al. (2021).

2. Landelijke opgave bij een gunstige Staat van Instandhouding (GSvI)

De populatieomvang overeenkomstig de GSvI bedraagt 65 paren. Afgezet tegen het huidige aantal (65 paren) betekent dit dat de populatie in de huidige situatie gelijk is aan de Gunstige Referentiewaarde Populatie.

III. Haalbaarheid

1. Beoordeling landelijke opgave

De Kleine Zilverreiger is een nieuwkomer in Nederland, hoewel de soort vrijwel zeker al in de middeleeuwen in Nederland heeft gebroed (Bijlsma *et al.* 2001). Gedurende de 20^e eeuw heeft de Kleine Zilverreiger, na een periode van intensieve bejaging tot aan het begin van die eeuw, zich flink kunnen uitbreiden in West-Europa. In de 18^e en 19^e eeuw werden zilverreigers op grote schaal bejaagd om veren voor de hoedenindustrie te bemachtigen. Na een incidenteel broedgeval in 1979 vestigde de soort zich vanaf 1994 weer (definitief) in ons land met jaarlijkse broedgevallen. Na een paar jaar kwam de vestiging goed op gang en groeide de populatie in hoog tempo, tot een piek van circa 175 paren in 2008. De jaren daarna namen de aantallen echter sterk af als gevolg van een serie koude winters en zijn vervolgens blijven schommelen rond de 65 paren, hoewel de jaarlijkse aantallen sterk kunnen variëren afhankelijk van het karakter van de winter. Sinds de vestiging van de soort is het zuidwestelijke Deltagebied veruit het belangrijkste broedgebied gebleven (figuur 2). Jaarlijks broeden er daarnaast nog lage aantallen in het Waddengebied. Op andere locaties, zoals het Lauwersmeergebied, broedt de soort slechts incidenteel.

Figuur 2. Broedverspreiding van de Kleine Zilverreiger in 2019. Weergegeven is het aantal broedparen per kolonie (Sovon 2021).

2. Knelpunten en maatregelen

Knelpunten

Op dit moment zijn er op landelijk niveau geen belangrijke knelpunten die het behoud van de GSvI van de Kleine Zilverreiger in de weg staan, de aantallen lijken zich te hebben gestabiliseerd rond de Gunstige Referentiewaarde voor de populatie. Grote jaarlijkse schommelingen worden voor een belangrijk deel veroorzaakt door de weersomstandigheden in de winter (Boele *et al.* 2015; Kleefstra *et al.* 2009). Als dit in de toekomst een bepalende factor blijft voor de populatieaantallen, kan de Kleine Zilverreiger mogelijk profiteren van mildere winters als gevolg van klimaatverandering. De onderstaande analyse richt zich op behoud van de gunstige situatie.

Beheer en herstel-/verbetermaatregelen

- De Kleine Zilverreiger is, in tegenstelling tot de Grote Zilverreiger, een zeer actieve jager die op hoge snelheid achter prooi aanrent en voor geschikte foerageergebieden dus afhankelijk is van ondiep water. Met de aanleg van ondiepe zoetwaterpoelen, of het verlagen van waterstanden in bestaande diepere poelen, kan geschikte foerageerhabitat worden gecreëerd (Provincie Flevoland 2015).
- Het beperken van de oeverbegroeiing bij ondiepe poelen, bijvoorbeeld door middel van begrazing, maakt de zoetwaterplassen geschikter voor de Kleine Zilverreiger om in te foerageren (Provincie Flevoland 2015).
- Dominante aanwezigheid van volwassen Karpers in ondiepe zoetwaterpoelen beperkt de aantallen van kleinere vissen en leidt tot vertroebeling van het water, waardoor een zichtjager als de Kleine Zilverreiger minder goed in staat is om prooi te vinden. Met bijvoorbeeld het tijdelijk verlagen van de waterstand en herinundatie kan de dominantie van volwassen Karpers worden doorbroken (Provincie Flevoland 2015).

- In plaatsen waar vismigratie beperkt is door fysieke barrières kunnen vispassages worden aangelegd om de foerageergebieden van de Kleine Zilverreiger voedselrijker te maken (Provincie Flevoland 2015).
- Op plaatsen waar grondpredatoren aanwezig zijn en de Kleine Zilverreigers dus niet veilig op het vasteland kunnen broeden, kan aanleg en onderhoud van begroeide eilanden in zoetwaterplassen geschikte broedplaatsen voor de soort creëren (Castelijns 2007, Provincie Zuid-Holland 2015).

Regionale verschillen

Op lokaal niveau kunnen kolonies van de Kleine Zilverreiger sterk fluctueren en soms geheel verdwijnen, terwijl er op andere plaatsen weer nieuwe kolonies tevoorschijn komen. De oorzaak voor dit grillige voorkomen is niet altijd duidelijk, maar soms lijkt het verlies van geschikte nestplaatsen mee te spelen (Castelijns 2007, Provincie Zuid-Holland 2015).

Relevante ontwikkelingen op het vlak van beleid en beheer

In veel natuurontwikkelingsgebieden binnen het Natura 2000-netwerk en op gronden die behoren tot het Natuurnetwerk Nederland (NNN) wordt gestuurd op ontwikkeling van natte natuur. Dit gebeurt op grotere schaal onder andere via de Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW), onderdeel van het Nationaal Waterprogramma 2022-2027. PAGW richt zich op het verbeteren van de ecologische waterkwaliteit, de aanleg van verloren en ontbrekende leefgebieden en verbindingen tussen de grote wateren en de inliggende natuurgebieden in de Zuidwestelijke Delta, het IJsselmeergebied, de Waddenzee (incl. Eems-Dollard) en de Rijn en Waal. Projecten met perspectieven zijn bijvoorbeeld Grevelingen en de Oostvaardersoevers.

Ontwikkelingen op biogeografische schaal

De Kleine Zilverreiger staat met de status 'Least Concern' niet als bedreigd te boek in Europa (Birdlife International 2021). Binnen de Europese populatie is wel een merkwaardige tegenstelling zichtbaar. Het verspreidingsgebied van de soort is, waarschijnlijk als gevolg van klimaatverandering, de afgelopen decennia sterk toegenomen richting het noorden, waardoor onder andere Nederland als broedgebied is bezet. Met name in Groot-Brittannië zijn zowel verspreidingsgebied als aantallen snel toegenomen. Over geheel Europa gezien neemt de soort echter in aantal af. Dit kan voornamelijk verklaard worden door afnames in een aantal van de belangrijkste kerngebieden, zoals Italië en het Iberisch schiereiland (Keller *et al.* 2020).

Kennisleemtes

Hoewel bekend is dat de jaarlijkse fluctuaties in broedparen voor een belangrijk aandeel afhankelijk zijn van de strengheid van de winter (Kleefstra *et al.* 2009), zijn er ook jaren met zachte winters waarna de populatie niet of beperkt groeit (van Bruggen & van Winden 2016), wat doet vermoeden dat er ook andere factoren meespelen die de aantalsschommelingen bepalen. Omstandigheden in de Sahel zijn een mogelijkheid (Zwarts *et al.* 2009), maar het is vooral nog niet bekend of de Nederlandse broedvogels zo ver naar het zuiden trekken.

Beoordeling haalbaarheid populatieomvang in 2030 en 2050

Op dit moment bevindt de Kleine Zilverreiger zich in een GSvI en is het toekomstperspectief 'gunstig'. In samenhang met de momenteel stabiele trend in Nederland en mogelijk verbeterende omstandigheden voor de soort als gevolg van klimaatverandering, waardoor strenge winters schaarser worden, kan behoud van de Gunstige Referentie Populatie van 65 paren als haalbaar worden beoordeeld.

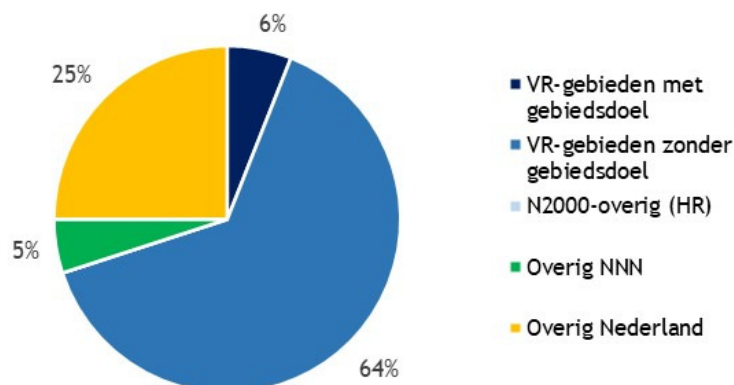
3. Advies landelijk doel en tussendoelen

De populatieomvang bij een GSvI bedraagt 65 broedparen. Dit is gelijk aan de populatieomvang van 65 broedparen die momenteel in Nederland aanwezig is. De korte termijntrend is stabiel en het toekomstperspectief is als gunstig beoordeeld. Het advies is daarmee om het landelijk doel op 65 broedparen te stellen.

IV. Regionale opgave

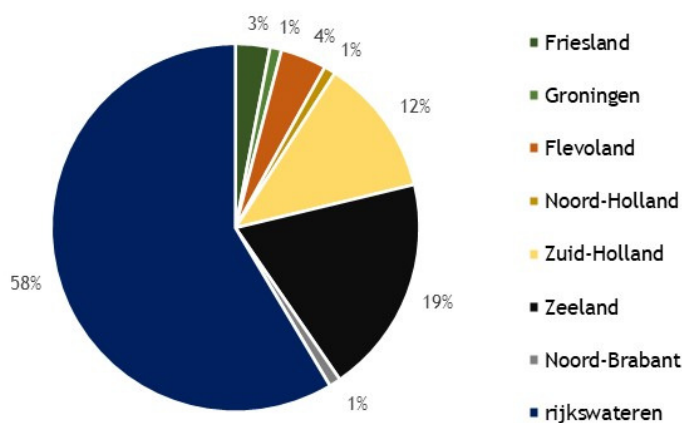
1. Actueel voorkomen

In de afgelopen zes jaar broedde driekwart van alle Nederlandse Kleine Zilverreigers in het Natura 2000-netwerk of in overige natuurgebieden (figuur 3). Veruit het grootste deel van deze vogels broedde in vogelrichtlijngebieden zonder gebiedsdoel voor de soort.

Figuur 3. Aanwezigheid in de afgelopen zes jaar (2015-2020) in onder de Vogelrichtlijn aangewezen Natura 2000-gebieden met een instandhoudingsdoel voor de Kleine Zilverreiger als broedvogel, de overige vogelrichtlijngebieden, overige Natura 2000-gebieden (habitatrictlijngebieden), overig Natuurnetwerk Nederland (NNN) en overig Nederland (buiten N2000/NNN).

In figuur 4 wordt de verdeling gepresenteerd over de provincies en de rijkswateren. Het provincie-aandeel is exclusief rijkswateren, de aantallen in het rivierengebied worden wel aan de provincies toegekend. Voor deze indeling is gekozen omdat provincies en RWS (rijkswateren) de voortouwnemers voor de beheerplannen zijn. Te zien is dat meer dan de helft van de Nederlandse Kleine Zilverreigers binnen de rijkswateren broedt. Belangrijke gebieden buiten de rijkswateren liggen met name in de provincies Zeeland en Zuid-Holland.

Figuur 4. Aanwezigheid van de Kleine Zilverreiger als broedvogel in de afgelopen zes jaar (2015-2020) per provincie (exclusief rijkswateren) en in de rijkswateren. De rijkswateren zijn gedefinieerd als het voortouwgebied van RWS.

De meeste belangrijke broedgebieden van de Kleine Zilverreiger liggen in de zuidwestelijke Delta (tabel 3). De gebieden Krammer-Volkerak, Sloegebied en omgeving en Hollands Diep bevatten samen ruim twee derde van de Nederlandse populatie. Hoewel de kolonies in Sloegebied en omgeving en begraafplaats Yerseke net buiten N2000-gebied broeden, vallen belangrijke foerageergebieden in de omgeving wél binnen N2000-gebieden (Westerschelde & Saeftinghe, Oosterschelde). In Voornes Duin, voorheen het belangrijkste broedgebied van de soort in Nederland, komen tegenwoordig nog maar lage

aantallen voor en in de Oostvaardersplassen is de kolonie die daar vanaf het jaar 2000 tot circa 2010 broedde inmiddels geheel verdwenen.

Tabel 3. De belangrijkste broedgebieden van de Kleine Zilverreiger in de periode 2015-2020 alsmede overige Natura 2000-gebieden met een instandhoudingsdoel (IHD) voor deze soort. Het procentueel aandeel in de Nederlandse broedpopulatie is indicatief weergegeven. VR = (mede) onder de Vogelrichtlijn aangewezen als Natura 2000-gebied, VR* = VR-gebied met een instandhoudingsdoel voor de Kleine Zilverreiger als broedvogel, HR = in het kader van de Habitatrichtlijn aangewezen als Natura 2000-gebied (indien >5%), NNN = Natuurnetwerk Nederland (indien >5%), overig = overig Nederland, rw = rijkswateren (voortouwnemer RWS), IHD = huidig instandhoudingsdoel, - = geen IHD.

Gebied	Status	Regio	Aantal (paren)	Aandeel in NL	IHD (paren)
Krammer-Volkerak	VR/HR	rw	17	27%	-
Sloegebied en omgeving	overig	Zl	14	22%	-
Hollands Diep	VR/HR	rw	13	20%	-
Waddenzee	VR/HR	rw	7	11%	-
Voornes Duin	VR*/HR	ZH	4	7%	15
De Braakman, Braakmankreek	NNN	Zl	3	5%	-
Lauwersmeer	VR	Gr	2	3%	-
Begraafplaats Yerseke	overig	Zl	2	3%	-
Zoommeer	VR	rw	1	1%	-
Oostvaardersplassen	VR*	Fl	0	0%	20

De Kleine Zilverreiger broedt hoofdzakelijk in natuurgebieden en daar waar de soort buiten deze gebieden broedt, zijn de natuurgebieden nog wel een belangrijk onderdeel van het foerageergebied. Het is voor het behoud van de Nederlandse broedpopulatie dan ook van belang dat er in natuurgebieden genoeg geschikte foerageergebieden aanwezig zijn in de vorm van ondiepe plassen die rijk zijn aan ongewervelden en kleine vissen. Daarnaast dienen er in de buurt geschikte broedlocaties aanwezig te zijn die niet te bereiken zijn door grondpredatoren, zoals begroeide eilanden.

2. Advies voor regionale opgave voor 2030 en 2050

Het voorgestelde landelijke doel voor 2030 en 2050 vormt het uitgangspunt voor de regionale opgaves. De opgave wordt verdeeld naar rato van het aandeel van de regio in de landelijke populatie, tenzij er redenen zijn om daar gemotiveerd van af te wijken. Dat kan door verschillen in regionale trends (makkelijker te realiseren in regio's waar de soort het beter doet), verschil in areaal potentieel leefgebied en/of de nabijheid van bronpopulaties voor herstel. Bij de Kleine Zilverreiger is er geen reden om af te wijken van de verdeling op basis van het huidige regioaandeel in het landelijke totaal. Omdat er voor de Kleine Zilverreiger geen aanvullende landelijke opgave is, is er ook geen aanvullende regionale opgave (tabel 4). In beginsel kan dan worden gestuurd op behoud, waarvoor informatie over de actuele regionale aantallen houvast biedt. Hierbij is uit voorzorg geen rekening gehouden met de instandhoudingsdoelen van 20 broedparen in de Oostvaardersplassen en 15 broedparen in Voornes Duin, omdat de actuele aantallen daar ver onder blijven. In de meeste gevallen geldt dat de broedparen die buiten de rijkswateren broeden vaak een voedselrelatie hebben met gebieden daarbinnen, en daar ook kunnen gaan broeden (bijvoorbeeld op de Marker Wadden in plaats van in de Oostvaardersplassen). De regioaantallen buiten de rijkswateren dienen dus steeds in samenhang met gebieden daarbinnen te worden beschouwd. Wegens sterke jaarlijkse aantalsschommelingen zijn de trends per regio niet met voldoende zekerheid te bepalen.

Tabel 4. Voorstel voor opgave (aantal paren) per regio (rijkswateren en provincies exclusief aandeel rijkswateren) van de populatie van de Kleine Zilverreiger als broedvogel voor 2030 en 2050. De rijkswateren zijn gedefinieerd als het voortouwgebied van RWS. Tevens weergegeven zijn de huidige populatieomvang, het procentueel aandeel in de Nederlandse broedpopulatie en de korte termijntrend. De trend heeft betrekking op de provincies inclusief de rijkswateren. De verdeling van het huidige aantal paren over de regio's is als vertrekpunt gehanteerd voor de regionale opgaves. n.b. = niet bepaald, ? = onvoldoende gegevens beschikbaar voor trendanalyse.

Regio	Huidige populatie (2015-2020)	Landelijk aandeel regio (2015-2020)	Trend (2009-2020)	Voorstel regionale opgave 2030/2050
rijkswateren	37	58%	n.b.	37
Zeeland	12	19%	?	12
Zuid-Holland	8	12%	?	8
Flevoland	3	4%	?	3
Friesland	2	3%	?	2
Groningen	1	1%	?	1
Noord-Brabant	1	1%	?	1
Noord-Holland	1	1%	?	1
Landelijk	65	100%	stabiel	65

V. Prioritering

De Kleine Zilverreiger bevindt zich als broedvogel in een GSvI en er zijn voor zover bekend geen belangrijke potentiële conflicten met landelijke doelen of gebiedsdoelen met habitattypen en/of andere soorten. Er is daarmee geen aanleiding om via prioritering in enige vorm bij te sturen.

Literatuur

- BIRDLIFE INTERNATIONAL. 2021. European Red List of Birds. Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg.
- BIJLSMA R. G., HUSTINGS F. & CAMPHUYSEN C. J. 2001. Algemene en schaarse vogels van Nederland (Avifauna van Nederland 2). GMB Uitgeverij/KNNV Uitgeverij, Haarlem/Utrecht.
- BOELE A., VAN BRUGGEN J., HUSTINGS F., KOFFIJBERG K., VERGEER J.W. & VAN DER MEIJ, T. 2015. Broedvogels in Nederland in 2013. Sovon-rapport 2015/04. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- VAN BRUGGEN J. & VAN WINDEN E. 2016. Kleine Zilverreiger, het kan vriezen en dooien. Sovon-Nieuws 29: 3-4.
- CASTELLIJNS H. 2007. Broedresultaten Kleine Zilverreigers Braakmanpolder. Steltkluut 5: 8-10.
- KELLER V., HERRANDO S., VOŘÍŠEK P., FRANCH M., KIPSON M., MILANESI P., MARTÍ D., ANTON M., KLVAŇOVÁ A., KALYAKIN M. V., BAUER H.-G. & FOPPEN R. P. B. 2020. European Breeding Bird Atlas 2: Distribution, Abundance and Change. European Bird Census Council & Lynx Edicions, Barcelona.
- KLEEFSTRA R., HORN H., LEOPOLD M. & OVERDIJK O. 2009. Kleine Zilverreigers in de Waddenzee. Limosa 82: 158-170.
- MINISTERIE VAN LNV. 2006. Natura 2000 doelendocument. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.
- PROVINCIE FLEVOLAND. 2015. Natura 2000-beheerplan Oostvaardersplassen (78).
- PROVINCIE ZUID-HOLLAND. 2015. Beheerplan bijzondere natuurwaarden Voornes Duin.
- SOVON VOGELONDERZOEK NEDERLAND. 2018. Vogelatlas van Nederland. Broedvogel, wintervogels en 40 jaar verandering. Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen.
- VOGEL R.L., FOPPEN R., VAN KLEUNEN A., VAN ROOMEN M. & VAN TURNHOUT C.A.M. 2021. Methodiek voor de bepaling van de staat van instandhouding van vogels. Sovon-rapport 2021/26. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- ZWARTS L., BIJLSMA R. G., VAN DER KAMP J. & WYMENGA E. 2009. Living on the edge. Wetlands and birds in a changing Sahel. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Geraadpleegde websites

SOVON VOGELONDERZOEK NEDERLAND. 2021. Kleine Zilverreiger. <https://stats.sovon.nl/stats/soort/1190>. Geraadpleegd op 11/11/2021.